

УДК 327.56: 355.01

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-22-14>

Наталія Голуб'як

ORCID: 0000-0001-6021-5482

Наталія Стецюк

ORCID: 0000-0002-9285-2045

ЛІМІНАЛЬНА ВІЙНА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МІЖНАРОДНУ БЕЗПЕКУ

У статті здійснено комплексний аналіз феномену лімінальної війни як однієї з ключових форм сучасної конфліктності, що розгортається у проміжному просторі між миром і війною. Дослідження показує, що лімінальна війна базується на навмисному використанні неоднозначності, субпорогових дій та поєднанні військових і невійськових інструментів впливу з метою досягнення стратегічних цілей без переходу до відкритого збройного протистояння. У статті проаналізовано теоретичні витоки концепції лімінальності, її відмінності від гібридної та класичної війни та зв'язок її із поняттям «сірої зони» в безпекових студіях. Особливу увагу приділено вразливості демократичних держав і міжнародних організацій до лімінальних стратегій через правові, політичні та інституційні обмеження реагування. На основі кейсів Росії, Китаю, Ірану та Північної Кореї продемонстровано різні моделі застосування лімінальної війни в умовах сучасної геополітичної конкуренції. Обґрунтовано, що лімінальна війна підриває механізми колективної безпеки, розмиває норми міжнародного права та посилює глобальну нестабільність. У статті також окреслено можливі напрями протидії лімінальній агресії, зокрема через посилення атрибуції, формування адаптивних порогів.

Ключові слова: лімінальна війна, міжнародні конфлікти, конфлікт сірої зони, гібридна війна, міжнародна безпека.

*У чому сенс неперевершеної військової переваги,
якщо США не можуть нею скористатися?*

Мадлен Олбрайт [11, с. 182]

Вступ. У сучасній системі міжнародних відносин кордони між миром і війною дедалі більше розмиваються під впливом нових форм конфліктності. Традиційне розуміння війни як відкритого збройного протистояння поступається місцем феноменам, що поєднують військові й невійськові методи тиску. Одним із таких явищ є лімінальна війна – стратегія, що базується на веденні «війни нижче порога» офіційного збройного конфлікту, але з використанням засобів, які мають комплексний, синергетичний і тривалий характер.

Лімінальна війна поєднує елементи військового, політичного, інформаційного, кібернетичного й економічного впливу, що ускладнює її правову кваліфікацію, міжнародну реакцію та застосування традиційних механізмів колективної безпеки. Особливої актуальності ця проблематика набула в умовах російсько-української війни, яка демонструє системне використання інструментів непрямой агресії, заперечення відповідальності та навмисного зниження порога ескалації.

Отже, лімінальні війни суттєво впливають на архітектуру міжнародної безпеки, підриваючи дію норм міжнародного права, принципи суверенітету та механізми стримування. Вони створюють нові виклики для міжнародних організацій, зокрема ООН, НАТО



© Н. Голуб'як, Н. Стецюк, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

та Європейського Союзу, які змушені адаптувати свої інституційні та стратегічні підходи до реагування на неконвенційні загрози. Водночас відсутність чітких меж між війною і миром сприяє зростанню нестабільності, посиленню регіональних конфліктів та ерозії довіри в міжнародних відносинах, що робить дослідження лімінальної війни надзвичайно важливим для сучасних безпекових студій.

Метою статті є аналіз феномену лімінальної війни як специфічної форми сучасного конфлікту та визначення її ключових наслідків для міжнародної безпеки. У роботі розглядаються теоретичні підходи до осмислення лімінальності у війні, основні інструменти й механізми її реалізації, а також вплив таких конфліктів на стабільність міжнародної системи, ефективність режимів безпеки та перспективи розвитку міжнародного правопорядку.

Матеріали та методи дослідження. Теоретичну базу дослідження становлять праці сучасних західних і вітчизняних дослідників, присвячені проблематиці лімінальної та гібридної війни, «сірих зон» конфлікту і трансформації міжнародної безпеки, зокрема аналітичні звіти НАТО, RAND Corporation, а також наукові публікації Д. Кілваллена, Ф. Гоффмана, Дж. Аркілла та Д. Ронфельдта й інших.

Методологічну основу дослідження становить поєднання загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Застосовано структурно-функціональний і системний підходи для аналізу лімінальної війни як складного багатовимірного явища міжнародної безпеки; порівняльний метод – для зіставлення класичних і сучасних форм збройного протистояння; кейс-стаді – для вивчення конкретних прикладів лімінальної війни (російсько-український конфлікт, «повзуча» анексія Криму, сучасні асиметричні конфлікти).

Результати та обговорення. Термін «лімінальний» походить з антропології та використовується для позначення стану невизначеності, який переживають індивіди або спільноти в період переходу між різними формами соціального чи політичного буття. До лімінальних належать явища й актори, що перебувають у проміжному, «підвішеному» стані – у транзиті або на периферії усталених структур, із нечітко окресленим політичним, правовим чи психологічним статусом, а інколи із сумнівною легітимністю самого існування. У воєнному контексті такими лімінальними суб'єктами постають партизанські формування, ополчення, терористичні організації та рухи опору, а також окремі соціальні групи, зокрема біженці й діаспора [4, с. 151].

Саме ця зона невизначеності лежить в основі лімінальної війни, яка ведеться в умовах обмеженої видимості та навмисної неоднозначності, що часто окреслюється як «сіра зона». Як спосіб стратегічного маневрування, лімінальна війна не є ні відкритим збройним протистоянням, ні повністю прихованою діяльністю, а функціонує на межі – нижче формального порога сприйняття та реагування [4, с. 152].

Лімінальна війна спирається на кілька стратегічних традицій. Вона відображає акцент Сунь-цзи на підкоренні ворогів без бою [6] та концепцію Клаузевіца про війну як політику іншими засобами [5]. Сучасні теоретики описують подібні явища як «конфлікт сірої зони», «гібридну війну» або «заходи, що не пов'язані з війною», хоча лімінальна війна наголошує на навмисному використанні неоднозначності порогу.

Ідея лімінальної війни була сформульована у працях західних військових теоретиків, зокрема Девіда Кілваллена (D. Kilcullen) [4], а також у стратегічних дослідженнях НАТО [9] та RAND Corporation [13]. На відміну від класичної війни, яка передбачає відкриту фазу бойових дій із чітким юридичним статусом сторін [2], лімінальна війна відзначається прагненням агресора залишатися «нижче порога» офіційно визнаної збройної агресії. Вона передбачає навмисне використання двозначності, коли військові та невійськові дії поєднуються таким чином, щоб ускладнити ідентифікацію агресора й унеможливити швидке застосування міжнародно-правових механізмів реагування.

Зазначена стратегія використовує те, що теоретик Френк Гофман називає «конкурентним простором», де супротивники можуть діяти зі знизеним ризиком ескалації [8]. Цей простір різко розширився завдяки технологічному прогресу, глобалізації та зростанню вартості звичайної війни.

Крім того, наслідки лімінальної війни для нетрадиційних видів війни є значними, особливо в структурі опору та використовуваних оперативних стратегіях. Ця концепція війни зміщує традиційну парадигму руху опору від ієрархічної структури до багатофункціональної мережі осередків, здатних швидко адаптуватися до різних оперативних умов. Подібним чином концепція мережевої війни, запропонована Аркіллою та Ронфельдтом, підкріплює цю ідею, показуючи, як мережі опору можуть об'єднуватися та підтримувати операції в різних сферах, від інформації до кінетичного бою [7].

У порівнянні гібридна війна характеризується поєднанням регулярних і нерегулярних засобів боротьби, синтезом військових, інформаційних, економічних та політичних інструментів, що дає змогу агресору діяти багатовимірно й водночас приховувати безпосередню відповідальність за ведення агресії [3].

Тобто лімінальна війна посідає проміжне місце між «класичною» та «гібридною» моделями, але має власні відмінні риси. Її головна характеристика – дія «на межі» між миром і війною, коли агресор уникає переходу до прямого збройного зіткнення та намагається залишатися в зоні «сірої зони». Це дає змогу агресору постійно тиснути на супротивника, здійснюючи обмежені провокації, інформаційні операції, кібератаки, маніпулювання міжнародним правом і політичними процесами, але водночас не перетинати поріг, який змусив би міжнародну спільноту офіційно кваліфікувати дії як війну [1].

Отже, на відміну від гібридної війни, яка все ж може передбачати повноцінні бойові дії з використанням регулярних сил, лімінальна війна ґрунтується на максимальному уникненні відкритої ескалації. Вона спрямована на розтягування часу, виснаження супротивника та поступове досягнення стратегічних цілей через постійне перебування у стані невизначеності. Ключовими прикладами є дії Росії проти України до 2022 року, «повзуча експансія» Китаю у Південно-Китайському морі та проксі-війни Ірану на Близькому Сході.

Теоретичне осмислення лімінальної війни виходить за межі спрощеного протиставлення «відкритих» і «замаскованих» форм дій. Простір невизначеності між цими двома полюсами сам по собі перетворюється на поле стратегічного маневрування, у межах якого лімінальні актори та сили, що стоять за ними, здатні здійснювати вплив, уникаючи чіткої атрибуції та прямої відповідальності. Саме ця проміжна зона створює сприятливі умови для дій, що залишаються нижче формального порогу реагування з боку опонентів [4, с. 191].

Демократичні держави, зокрема Сполучені Штати та їхні західні союзники, обмежені вимогами внутрішньої і міжнародної громадської думки, нормами міжнародного права та принципами верховенства права, зазвичай характеризуються високими та передбачуваними порогами реагування. Аналогічну вразливість мають і багатосторонні структури, як-от НАТО, де запуск колективних механізмів дій потребує досягнення консенсусу, а також держави, що публічно декларують критерії реагування у формі «червоних ліній». У сукупності це розширює можливості для застосування лімінальних стратегій з боку противників, які прагнуть діяти в межах «сірої зони».

Саме тому відкриті демократичні суспільства стикаються з унікальними вразливостями до лімінальної війни. Захист свободи слова ускладнює реагування на інформаційні операції, економічна відкритість створює залежності, які можуть використовувати супротивники, а демократичні процеси забезпечують численні поверхні для атаки іноземного втручання. Парадокс полягає в тому, що ефективний захист від лімінальної війни може потребувати заходів – посиленого спостереження, обмежених потоків інформації,

економічного протекціонізму, – що ставить під загрозу ті самі цінності, які прагнуть захистити демократії.

Натомість держави, політичне керівництво яких демонструє непередбачуваність, уникає публічного визначення порогів реагування або здатне до швидкої та узгодженої відповіді на загрози, істотно звужують лімінальний простір для маневру супротивника. У таких умовах розмивання або зниження порогів реакції ускладнює використання стратегій «нижче порога» та підвищує ризики для потенційного агресора [4, с. 193–194].

У найбільш радикальному варіанті держави, керівництво яких систематично вдається до заперечення очевидної причетності до дій власних сил або підконтрольних акторів, формують зону так званого правдоподібного заперечення. Приклади збиття рейсу МН17, замахів на Сергія Скрипаля й Олександра Литвиненка, а також кібератак проти Естонії та Грузії демонструють, як за умов формальної відсутності визнання відповідальності міжнародний політичний тиск втрачає ефективність. Отже, навіть за наявності широкого міжнародного розуміння джерела загрози політичне керівництво держави-агресора може продовжувати діяти так, ніби інциденти не мали місця, зберігаючи простір для подальшого лімінального маневру [4, с. 193–194].

У цьому контексті доцільно звернутися до праці Девіда Кілгаллена «Драconi і змії. Еволюція ворогів Заходу та майбутні загрози» (*Dragons and Snakes: How the Rest Learned to Fight the West*, 2020), у якій автор цілеспрямовано аналізує Росію, Китай та інші авторитарні режими як ключові приклади того, яким чином відносно «слабші» або нестандартні актори пристосувалися до протидії Заходу, експлуатуючи його структурні та нормативні вразливості. У межах цього аналізу лімінальна війна, до якої вдається Росія, розглядається крізь призму постхолоднovoєнного домінування Заходу, заснованого на чітко окресленій моделі симетричного протистояння – «сила проти сили» [4].

Лімінальна війна постає як адаптаційна відповідь на таке домінування, сформована в умовах тотального електронного спостереження та комунікаційного середовища соціальних медіа, що істотно ускладнює проведення класично замаскованих операцій і водночас підтримує можливість повного заперечення участі у відкритих діях. Додатковим чинником її поширення є зростання політичних і правових обмежень, притаманних демократичним державам, які потребують часу, процедур і доказової бази для ухвалення рішень щодо реагування.

На думку автора, у цьому сенсі лімінальна війна функціонує як стратегія виживання для політичного утворення, що не здатне вступити в пряме конвенційне протистояння із Заходом і водночас має обмежене «вікно можливостей» для формування простору торгу навколо власних довгострокових інтересів. Використовуючи лімінальні інструменти, такий актор отримує час і умови для поступового відновлення або нарощування свого конвенційного потенціалу, не перетинаючи формальних порогів повномасштабного конфлікту [4, с. 152].

Комбінація адаптивних підходів дала можливість Росії поєднувати військові інструменти з політичними цілями та, навпаки, використовувати політичні засоби у воєнному вимірі для підриву позицій своїх опонентів. Водночас Росія не є унікальним прикладом: із початку 1990-х років подібні моделі поведінки сформувалися також у Китаї, Ірані та Північній Кореї, хоча кожен із цих акторів еволюціонував власною траєкторією, зумовленою специфікою їхніх стратегічних умов.

Китай розширює поле конфлікту шляхом поступового та малопомітного проникнення у західні суспільства й економіки – через контроль стратегічних активів, технологічне запозичення, масштабні кібератаки, правові та інформаційні інструменти впливу. Такий підхід розмиває межі між миром і війною, створюючи ситуацію, за якої конфлікт може залишатися непоміченим до моменту, коли можливості реагування суттєво звужуються. Росія, натомість, робить ставку на лімінальний маневр і субпорогові дії, що створюють ефект раптовості та неоднозначності навіть у момент безпосереднього застосування сили.

Північна Корея та Іран поєднують конвенційні й неконвенційні засоби впливу. Пхеньян спирається як на військовий потенціал, включно з ядерними й ракетними програмами, так і на кібервійну, розвідувальну діяльність та підтримувану державою організовану злочинність. Іран, суттєво посиливши свої регіональні позиції після Іракської війни та Арабської весни, активно використовує мережі впливу на Близькому Сході та водночас залучає політичну й дипломатичну підтримку Росії та Китаю на міжнародній арені [4, с. 272–277].

Саме тому лімінальна війна становить серйозний виклик для сучасної системи міжнародної безпеки. Вона підриває ефективність колективної оборони, адже механізми реагування НАТО чи ООН не завжди можуть бути задіяні у випадках, коли агресія юридично не визнається як відкрита війна. У майбутньому варто очікувати подальшого поширення таких форм конфліктності, зокрема із застосуванням штучного інтелекту, автоматизованих систем впливу та нових кіберінструментів.

Таким чином, протидію таким формам агресії слід розглядати як комплексне завдання, що виходить за межі традиційного військового стримування. Держави, які стикаються з асиметричними та субпороговими загрозами, мають насамперед посилювати спроможності раннього виявлення й достовірної атрибуції лімінальних операцій. Ідеться про інтеграцію розвідувальних, кібернетичних і відкритих джерел інформації, створення правових механізмів прозорої атрибуції, що зменшує простір для «правдоподібного заперечення» та формує політичну основу для легітимної відповіді.

Важливим елементом, на який звертає увагу Д. Кілаллен, є формування чітких, але гнучких порогів реагування. Замість пасивного терпіння або ризикованої ескалації пропонується система адаптивних політико-правових і оперативних критеріїв, що дають можливість відповідати на лімінальні дії своєчасно та пропорційно. Такий підхід передбачає використання широкого спектра інструментів – від дипломатичного тиску та санкцій до кіберзаходів і обмежених військових дій – без автоматичного переходу до повномасштабного конфлікту.

Кілаллен також підкреслює, що ефективна протидія лімінальній війні можлива лише за умови загальнодержавного, мультидоменного (whole-of-government стійкості) підходу. Координація між дипломатичними, військовими, економічними, правовими, інформаційними й безпековими структурами, а також залучення приватного сектору та громадянського суспільства, підвищує стійкість держави до субпорогових впливів. У цьому контексті особливого значення набувають захист критичної інфраструктури, диверсифікація ланцюгів постачання та підготовка суспільства до протидії інформаційним операціям [10].

Окрему увагу слід приділяти інтеграції конвенційних і неконвенційних спроможностей. Збереження та модернізацію традиційних збройних сил варто поєднувати з розвитком кіберможливостей, спеціальних операцій, економічних і правових інструментів впливу. Така комбінація, за Кілалленом, підвищує вартість лімінальної агресії для противника й водночас знижує ризик неконтрольованої ескалації.

Важливою складовою протидії лімінальній війні є нормативно-правовий та економічний вимір. Оскільки лімінальні стратегії активно експлуатують прогалини в міжнародному праві, торгівлі та технологічному регулюванні, створення й послідовне застосування нових норм і правил, зокрема у сфері кібербезпеки та контролю технологій, звужує простір безкарних дій агресора [12].

Крім того, проактивне формування наративів, публічна дипломатія та спільні механізми атрибуції, санкцій і стримування в межах союзів підвищують політичну й економічну ціну лімінальних операцій. У сукупності ці елементи формують системну модель протидії, метою якої є перетворення ключової переваги лімінальної війни – її непомітності – на стратегічний недолік для агресора без руйнування основ міжнародної стабільності.

Підсумовуючи, варто відзначити, що лімінальна війна являє собою не просто тактичну інновацію, а фундаментальний виклик порядку безпеки після Другої світової війни.

Використовуючи неоднозначний простір між війною і миром, державні суб'єкти досягають стратегічних цілей, уникаючи обмежень, витрат та ризиків звичайного конфлікту. Такий підхід підриває механізми колективної безпеки, руйнує міжнародні норми та створює нові вразливості для відкритих суспільств.

Вирішення цього виклику потребує багатогранних відповідей, що охоплюють технологічну, інституційну, правову та соціальну сфери. Міжнародна спільнота повинна розробити нові рамки для стримування, атрибутції та реагування, одночасно зміцнюючи стійкість і зберігаючи демократичні цінності. Нездатність адаптуватися ризикує поступовою ерозією безпеки та стабільності через накопичені операції в сірій зоні, які окремо здаються керованими, але разом виявляються трансформаційними. Майбутнє міжнародної безпеки, ймовірно, буде визначено не війнами великих держав, а постійною конкуренцією в лімінальних просторах.

Література:

1. Аналітичні матеріали щодо російських гібридних стратегій. URL: https://www.pravda.com.ua/articles/2025/12/11/8011389/?utm_source.
2. Голуб'як Н. Р. Збройні конфлікти у сучасному безпековому просторі: особливості та тенденції. Актуальні проблеми політики, інформації та безпеки : колективна монографія. 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/374419833_Zbrojni_konflikty_u_suchasnomu_bezpekovomu_prostoru_osoblivosti_ta_tendencii.
3. Дрозднюк Я. О. Категоріальні основи дослідження гібридної війни як частини сучасної політико-правової реальності. *Політикус*. 2022. № 6. URL: http://politicus.od.ua/6_2022/1.pdf.
4. Кілгаллен Д. Дракони і змії: еволюція ворогів Заходу та майбутні загрози. Пер. з англ. О. Михельсон. Київ : Наш Формат, 2024. 360 с.
5. Клаузевіц К. Найважливіші принципи ведення війни. Пер. С. Іванчук. Київ : Арії, 2023. 274 с.
6. Сунь-Дзи. Мистецтво війни. Пер. С. Лесняк. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 109 с.
7. Arquilla J., Ronfeldt D. The emergence of noopolitik. Toward American information strategy. Santa Monica. 1999. URL: https://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR1033.html.
8. Hoffman F. G. Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars. Potomac Institute for Policy Studies. 2007. URL: https://www.potomac institute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf.
9. Hybrid Warfare: New Threats and Strategic Challenges. *NATO Review*. URL: https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2021/11/30/gbridna-vjna-nov-zagrozi-skladnst-dovra-yak-antidot/index.html?utm_source.
10. Kilcullen D. The Evolution of Unconventional Warfare. *Scandinavian Journal of Military Studies*. 2019. Vol. 2 (1). P. 61–71. <https://doi.org/10.31374/sjms.35>.
11. Madeleine A. Madam Secretary: A Memoir. New York : Miramax Books, 2003. 576 p. (182 p.).
12. Priyanto M., F. D. U. & Afifuddin M. Liminal Warfare in the Israel-Palestinians War Case Study: Post-October 7, 2023 Attacks. *Jurnal Sosial, Politik Dan Budaya (SOSPOLBUD)*. 2025. Vol. 4 (1). <https://doi.org/10.55927/sospolbud.v4i1.13774>.
13. The Growing Need to Focus on Modern Political Warfare. *RAND*. 2019. URL: https://www.rand.org/pubs/research_briefs/RB10071.html.

References:

1. Analytical materials shchodo rosiiskykh hibrydnykh stratehii [Analytical materials on Russian hybrid strategies]. Retrieved from: https://www.pravda.com.ua/articles/2025/12/11/8011389/?utm_source [in Ukrainian].
2. Holubiak, N. (2022). Zbroini konflikty u suchasnomu bezpekovomu prostori: osoblyvosti ta tendentsii [Armed conflicts in the modern security space: features and trends]. Aktualni problemy polityky, informatsii ta bezpeky: kolektyvna monohrafiia. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/374419833_Zbrojni_konflikty_u_suchasnomu_bezpekovomu_prostoru_osoblivosti_ta_tendencii [in Ukrainian].
3. Drozdnyuk, Ya.O. (2022). Kategorialni osnovy doslidzhennia hibrydnoi viiny yak chastyny suchasnoi polityko-pravovoi realnosti [Categorical foundations of the study of hybrid war as part of modern political and legal reality]. *Politycus*, 6. Retrieved from http://politicus.od.ua/6_2022/1.pdf [in Ukrainian].

4. Kilcullen, D. (2024). *Drakony i zmii: evoliutsiia vorohiv Zakhodu ta maibutni zahrozy* [Dragons and Snakes: How the Rest Learned to Fight the West and the Future of Conflict] (O. Mykhelson, Trans.). Kyiv: Nash Format (Original work published 2020) [in Ukrainian].
5. Clausewitz, C. (2023). *Naivazhlyvishi pryntsypy vedennia viiny* [The most important principles of war] (S. Ivanchuk, Trans.). Kyiv: Arii (Original work published 1812) [in Ukrainian].
6. Sun, Tzu (2016). *Mystetstvo viiny* [The Art of War] (S. Lesniak, Trans.). Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva (Original work ca. 5th century BCE) [in Ukrainian].
7. Arquilla, J., & Ronfeldt, D. (1999). *The emergence of noopolitik: Toward an American information strategy*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. Retrieved from https://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR1033.html.
8. Hoffman, F.G. (2007). *Conflict in the 21st century: The rise of hybrid wars*. Arlington, VA: Potomac Institute for Policy Studies. Retrieved from https://www.potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf.
9. NATO Review. (2021). *Hybrid warfare: New threats and strategic challenges*. Retrieved from <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2021/11/30/gbridna-vjna-nov-zagrozi-skladnst-dovra-yak-antidot/index.html>.
10. Kilcullen, D. (2019). *The evolution of unconventional warfare*. *Scandinavian Journal of Military Studies*, 2 (1), 61–71. <https://doi.org/10.31374/sjms.35>.
11. Albright, M. (2003). *Madam Secretary: A memoir*. New York, NY: Miramax Books.
12. Priyanto, M., F. D. U., & Afifuddin, M. (2025). *Liminal warfare in the Israel–Palestinians war case study: Post-October 7, 2023 attacks*. *Jurnal Sosial, Politik dan Budaya (SOSPOLBUD)*, 4 (1). <https://doi.org/10.55927/sospolbud.v4i1.13774>.
13. RAND Corporation. (2019). *The growing need to focus on modern political warfare*. Retrieved from https://www.rand.org/pubs/research_briefs/RB10071.html.

Nataliia Holubiak, Nataliia Stetsiuk. Liminal war and its impact on international security

The article provides a comprehensive analysis of liminal warfare as a key form of contemporary conflict unfolding in the ambiguous space between peace and war. It demonstrates that liminal warfare is based on the deliberate exploitation of ambiguity, sub-threshold actions, and the integration of military and non-military instruments in order to achieve strategic objectives without escalating to open armed conflict. The study examines the theoretical origins of the concept of liminality, its distinction from hybrid warfare, and its relationship to the notion of the “grey zone” in security studies. Particular attention is paid to the vulnerabilities of democratic states and international organizations arising from legal, political, and institutional constraints on response mechanisms. Through the cases of Russia, China, Iran, and North Korea, the article illustrates diverse models of liminal warfare employed under conditions of intensified geopolitical competition. It is argued that liminal warfare undermines collective security mechanisms, erodes international legal norms, and contributes to global instability. The paper also outlines key counter-strategies, including enhanced attribution capabilities, adaptive response thresholds, and whole-of-government resilience. The study concludes that effective responses to liminal warfare constitute one of the central challenges to international security in the twenty-first century.

Key words: *liminal warfare, international conflicts, gray zone conflict, hybrid warfare, international security.*

Відомості про авторів:

- Голуб'як Наталія** – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри міжнародних відносин, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника.
- Стецюк Наталія** – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Дата першого надходження статті до видання: 24.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 28.01.2026